

Lieta C-170/21**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2021. gada 15. marts

Iesniedzējtiesa:*Sofiyski rayon en sad* (Bulgārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2021. gada 15. marts

Pieteicēja:*Profi Kredit Bulgaria EOOD***Parādnieks pamatlietā:**

T.I.T.

Pamatlietas priekšmets

Pieteicējas pieteikums izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilprocesa kodekss, turpmāk tekstā – “GPK”) 410. pantu saistībā ar prasījumu pret parādnieku par naudas summām, ko veido pamatsumma, līgumiskie procenti, atlīdzība par papildu pakalpojumu paketes pirkumu, kā arī nokavējuma procenti saskaņā ar pušu noslēgto patēriņa kredītlīgumu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkta interpretācija

LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Direktīvas 93/13/EEK 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesvedībā, kurās parādnieks nepiedalās līdz tiesas izdota maksājuma rīkojuma brīdim, tiesai pēc savas ierosmes ir jāpārbauda līguma noteikuma negodīgums un, ja ir aizdomas par negodīgumu, šis noteikums nav jāpiemēro?
- 2) Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai valsts tiesai pilnībā ir jāatsakās pieņemt tiesas nolēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt maksājumu, ja daļa no prasījuma ir balstīta uz negodīgu līguma noteikumu, kas arī veido izvirzīta prasījuma apmēru?
- 3) Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši un uz otro – noliedzīgi, vai valsts tiesai ir jāatsakās pieņemt tiesas nolēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt maksājumu, attiecībā uz to prasījuma daļu, kas ir balstīta uz negodīgo noteikumu?
- 4) Ja uz trešo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai – un apstiprinošas atbildes gadījumā ar kādiem nosacījumiem – tiesai pēc savas ierosmes ir jāņem vērā noteikuma negodīgā rakstura sekas, ja ir informācija par uz to balstītu maksājumu, tostarp ieskaitot šo maksājumu citos, nesamaksātajos parādos, kas izriet no līguma?
- 5) Ja ceturto jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai valsts tiesai ir saistoši augstākas instances norādījumi, kuri saskaņā ar valsts tiesībām ir obligāti pārbaudītajai instancei, ja tajos netiek ņemtas vērā noteikuma negodīgā rakstura sekas?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos, tās 6. panta 1. punkts.

Eiropas Savienības Tiesas spriedums lietā C-243/08 [skat. rezolutīvo daļu]

Atbilstošās valsts tiesību normas un judikatūra

1. *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilprocesa kodekss, turpmāk tekstā – “GPK”)

278. pants. [Šī tiesību norma attiecas uz sūdzībām. Tās tiek izskatītas slēgtā tiesas sēdē. Tajā pieņemtais nolēmums par sūdzību ir saistošs zemākas instances tiesai.]

410. pants. (1) *Pieteicējs var lūgt izdot maksājuma rīkojumu:*

1. *saistībā ar naudas prasījumiem vai prasījumiem par atvietojamām lietām, ja prasījums ir piekritīgs Rayonen sad [rajona tiesai];* [2. saistībā ar kustamas lietas izsniegšanu]

(2) *Pieteikumā ir jābūt ietvertam lūgumam izdot izpildu rakstu un tam ir jāatbilst 127. panta 1. un 3. punkta, kā arī 128. panta 1. un 2. punkta prasībām. [..]*

(3) *(Jaunajā redakcijā – 2019. gada DV, Nr. 100) Ja prasījums izriet no patērētāju līguma, pieteikumam ir jāpievieno līgums, ja tas ir noformēts rakstveidā, kopā ar visiem pielikumiem un grozījumiem, kā arī iespējamiem attiecīgajiem Vispārējiem darījumu noteikumiem.*

411. pants. *Pieteikums ir jāiesniedz Rayonen sad, kuras rajonā atrodas parādnieka pastāvīgā vai juridiskā adrese [termiņš teritoriālās piekritības pārbaudei]. Pieteikums pret patērētāju ir jāiesniedz tiesā, kuras rajonā atrodas tā faktiskā adrese; ja šādas faktiskās adreses nav – [tiesā], kuras rajonā atrodas tā pastāvīgā adrese. [Rīcība, kad pieteikums tiek iesniegts tiesā, kurai nav piekritības].*

(2) *Tiesa izvērtē pieteikumu sagatavošanās sēdē un 1. punktā noteiktajā termiņā izdod maksājuma rīkojumu, izņemot šādus gadījumus:*

1. *ja pieteikums neatbilst 410. panta prasībām un pieteicējs nenovērš kļūdas triju dienu laikā no attiecīga paziņojuma saņemšanas;*

2. *pieteikums ir pretrunā likumam vai labiem tikumiem;*

3. *(jaunajā redakcijā – 2019. gada DV, Nr. 100) prasījums ir pamatots ar patērētāju līguma negodīgu noteikumu vai šajā ziņā ir pamatotas aizdomas;*

4. un 5. *[Šīs tiesību normas attiecas uz gadījumu, kad parādniekam nav pastāvīgās adreses Bulgārijā vai tas neveic savu darbību Bulgārijā.]*

(3) *Ja pieteikums tiek apmierināts, tiesa izdod maksājuma rīkojumu, kura kopija tiek izsniegta parādniekam.*

413. pants. (1) *Maksājuma rīkojums nav pārsūdzams, izņemot daļu par izdevumiem.*

(2) *Rīkojumu, ar kuru pilnībā vai daļēji tiek noraidīts pieteikums izdot maksājuma rīkojumu, pieteicējs var pārsūdzēt ar sūdzību, kuras kopija nav jāizsniedz [parādniekam].*

414. pants. (1) *Parādnieks rakstveidā var iesniegt iebildumus par maksājuma rīkojumu vai tā daļām. [Iebildumu pamatojums]*

(2) *Iebildumi ir jāiesniedz mēneša laikā no rīkojuma izsniegšanas dienas. Šo termiņu nevar pagarināt.*

415. pants. (1) *Tiesa norāda pieteicējam uz iespēju celt prasību šādos gadījumos:*

1. *ja termiņā ir iesniegti iebildumi;*

2. [izsniegšana, ja parādnieks nav atrodams];

3. *ja tiesa ir noraidījusi pieteikumu izdot maksājuma rīkojumu.*

(2) *Ja tiesa 1. punkta 2) apakšpunkta gadījumā ir norādījusi uz iespēju celt prasību, tā lemj par izpildes pagaidu apturēšanu, ja ir izdots izpildes rīkojums atbilstoši 418. pantam.*

(3) *Prasība saskaņā ar 1. punkta 1) un 2) apakšpunktu ir prasība par fakta konstatēšanu, saskaņā ar 3) apakšpunktu – prasība par saistību izpildi.*

(4) *Prasība ir jāceļ mēneša laikā pēc paziņojuma; [apsvērumi par tiesas nodevu]*

(5) *Ja pieteicējs neiesniedz pierādījumus par prasības celšanu termiņā, tiesa daļēji vai pilnībā atzīst maksājuma rīkojumu, kā arī izpildu rakstu, kas izdots saskaņā ar 418. pantu, par spēkā neesošu.*

416. pants. *Ja iebildumi netiek iesniegti termiņā [vai tiek atsaukti vai prasījums tiek atzīts tiesā], maksājuma rīkojums stājas spēkā. [Tiek izdots izpildu raksts]*

422. pants. (1) *Prasība par prasījuma konstatēšanu ir uzskatāma par celtu tad, kad ir iesniegts pieteikums izdot maksājuma rīkojumu, ja ir ievērots 415. panta 4. punktā noteiktais termiņš.*

(2) *Prasības celšana saskaņā ar 1. punktu neaptur pagaidu izpildi [..].*

(3) *Ja ar galīgu spriedumu prasība tiek noraidīta, izpilde tiek apturēta [..].*

(4) *Netiek izdots reversas izpildes rīkojums, ja prasība tiek noraidīta tādēļ, ka prasījums nav piedzenams.*

2. Zakon za zadalzheniata i dogovorite (Likums par saistībām un līgumiem, turpmāk tekstā – “ZZD”)

76. pants. (1) *Persona, kas vienai un tai pašai personai ir parādā vairākus viena veida maksājumus, ja izpilde nav pietiekama visu prasījumu segšanai, var noteikt, kurus no tiem tā sedz. Ja persona to nenosaka, tiek segts prasījums, kas šo personu visvairāk apgrūtina. Ja ir vairāki vienādā mērā apgrūtinājoši prasījumi, tiek segts vecākais prasījums, un, ja visi prasījumi ir radušies vienā laikā, katrs prasījums tiek segts proporcionāli.*

(2) *Ja izpilde nav pietiekama procentu, izmaksu un galvenā prasījuma segšanai, vispirms tiek segtas izmaksas, pēc tam procenti un visbeidzot galvenais prasījums.*

3. Zakon za potrebitelskia kredit (Likums par patēriņa kredītu, turpmāk tekstā – “ZPK”)

9. pants. (1) *Patēriņa kredītlīgums ir līgums, ar ko kreditors piešķir vai apsola piešķirt patērētājam kredītu aizdevuma, atlikta maksājuma vai citas līdzīgas finansēšanas iespējas veidā. [Izņēmumi]*

(2) *Patēriņa kredītlīguma puses ir patērētājs un kreditors.*

(3) *Patērētājs ir fiziska persona, kas, noslēdzot patēriņa kredītlīgumu, rīkojas ārpus savas profesionālās vai komerciālās darbības.*

(4) *Kreditors ir fiziska vai juridiska persona, kas piešķir vai apsola piešķirt kredītu atbilstoši savai profesionālajai vai komerciālai darbībai.*

10.a pants. (1) *Kreditors drīkst pieprasīt no patērētāja maksas un komisijas naudas par papildu pakalpojumiem, kuri ir saistīti ar patēriņa kredītlīgumu.*

(2) *Kreditors nedrīkst pieprasīt maksas vai komisijas naudas par darbībām, kas saistītas ar kredīta izmaksāšanu un pārvaldību.*

(3) *Maksas un/vai komisijas naudas par vienu un to pašu darbību kreditors drīkst pieprasīt tikai vienreiz.*

(4) *Patēriņa kredītlīgumā skaidri un nepārprotami ir jānosaka veids, summa un darbība, par ko tiek prasītas maksas un/vai komisijas naudas.*

19. pants. (1) *Gada procentu likmi kredītam veido kredīta kārtējās un nākotnes kopējās izmaksas, kas rodas patērētājam (procenti, citas tiešās vai netiešās izmaksas, komisijas naudas, visu veidu atlīdzības, ieskaitot tās, kas jāmaksā starpniekiem par līguma noslēgšanu), kas gadam aprēķinātas procentos no piešķirtā kredīta kopsummas.*

(2) *[Gada procentu likmes aprēķins]*

(3) *[Aprēķinot gada procentu likmi, neņem vērā šādas izmaksas: 1. izmaksas, kas patērētājam ir jāsedz no patēriņa kredītlīguma izrietošo saistību neizpildes gadījumā; 2. citas izmaksas, kas nav preces vai pakalpojuma pirkuma cena un kas ir jāsedz patērētājam; 3. izmaksas par konta uzturēšanu saistībā ar patēriņa kredītlīgumu, izmaksas par tāda maksāšanas līdzekļa izmantošanu, kas ļauj veikt maksājumus saistībā ar kredīta izmaksu vai atmaksāšanu, un tamlīdzīgi.]*

(4) *Gada procentu likme nedrīkst būt lielāka par pieckāršu likumisko nokavējuma procentu likmi levās vai citā valūtā, kas noteikta ar Bulgārijas Republikas Ministru padomes lēmumu.*

(5) *Nav spēkā līguma noteikumi, kas ir plašāki, nekā noteikts 4. punktā.*

(6) *Maksājumiem, kas izriet no līgumiem, kuri ietver saskaņā ar 5. punktu par spēkā neesošiem atzītus noteikumus, summas, kas samaksātās, pārsniedzot 4. punktā noteikto sliekšni, tiek ieskaitītas turpmākajos kredīta maksājumos.*

20. pants. (1) Nedrīkst ierobežot tiesības, kas patērētājiem paredzētas šajā likumā. Jebkura vienošanās, kas iepriekš liedz vai ierobežo patērētāju tiesības, nav spēkā.

(2) Nav spēkā atteikšanās no tiesībām, kas patērētājiem paredzētas saskaņā ar šo likumu.

(3) [Nepieļaujama tādas tiesību aizsardzības liegšana, kas patērētājam piešķirta saskaņā ar šo likumu vai citas ES dalībvalsts tiesību sistēmu, ja līgums ir tieši saistīts ar Bulgārijas Republikas vai kādas citas vai vairāku dalībvalstu teritoriju].

21. pants. (1) Jebkurš noteikums patēriņa kredītīgumā, kura mērķis vai sekas ir apiet šajā likumā noteiktās prasības, nav spēkā.

(2) Nav spēkā neviens patēriņa kredītīguma ar fiksētu procentu likmi noteikums, kurā ir noteikta lielāka zaudējumu atlīdzība kreditoram, nekā paredzēts 32. panta 4. punktā.

22. pants. [Citi spēkā neesamības gadījumi]

23. pants. Ja patēriņa kredītīgums ir atzīts par spēkā neesošu, patērētājs atmaksā tikai kredīta neto summu un tam nav jāmaksā procenti vai citas kredīta izmaksas.

24. pants. Patēriņa kredītīgumiem ir piemērojami arī Likuma par patērētāju tiesību aizsardzību 143.-148. panta noteikumi.

4. Zakon za zashtita na potrebitelite (Likums par patērētāju tiesību aizsardzību, turpmāk tekstā – “ZZP”)

143. pants. (spēkā līdz 2019. gada 23. decembrim) Negodīgs noteikums ar patērētāju noslēgtā līgumā ir jebkāda vienošanās, kas pretēji pienākumam rīkoties labticīgi rada būtisku nelīdzsvarotību komersanta un patērētāja tiesībās un pienākumos, kuri izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam, ja saskaņā ar to:

1. [tiek ierobežota komersanta atbildība patērētāja nāves vai miesas bojājumu gadījumā šā komersanta darbības vai bezdarbības rezultātā]

2. tiek izslēgti vai ierobežoti no likuma izrietošie prasījumi, kuri patērētājam ir pret komersantu vai citu personu līgumsaistību neizpildes, daļējas neizpildes vai nepienācīgas izpildes gadījumā, tostarp izslēdzot iespēju veikt savu saistību pret komersantu ieskaitu ar savstarpēju prasījumu;

3. komersants sniedz pakalpojumus ar nosacījumu, kura izpilde ir atkarīga tikai no komersanta;

4. [aizturēšanas tiesības tiek piešķirtas tikai komersantam, nevis patērētājam, ja līgums netiek noslēgts vai izpildīts];

5. *patērētājam, kurš neizpilda savas saistības, tiek noteikts maksāt nesamērīgi lielu kompensāciju vai līgumsodu;*
6. *komersantam tiek ļauts pēc saviem ieskatiem atteikties no savām saistībām, nepiešķirot tādas pašas tiesības arī patērētājam, un ieturēt summas, kas samaksātas par tā vēl nesniegtiem pakalpojumiem, ja tas pats izbeidz līgumu;*
7. *komersantam tiek ļauts pārtraukt uz nenoteiktu laiku noslēgta līguma darbību bez iepriekšēja paziņojuma, ja vien šādai rīcībai nav būtiska iemesla;*
8. *tiek noteikts nesamērīgi īss termiņš klusējot izteiktai patērētāja piekrišanai pagarināt līgumu, ja netiek izteikti patērētāja iebildumi;*
 - 8.a. *tiek paredzēts, ka uz noteiktu laiku noslēgts līgums automātiski tiek pagarināts, ja patērētājs nepaziņo, ka vēlas to izbeigt, un tiek noteikts, ka termiņš, kurā patērētājam ir jāsniedz šis paziņojums, ir nepamatoti tālu no datuma, kurā beidzas līgums;*
9. *tiek prasīts, lai patērētājs piekristu līguma noteikumiem, ar kuriem viņš nav varējis iepazīties pirms līguma noslēgšanas;*
10. [komersantam tiek ļauts vienpusēji grozīt līguma noteikumus bez līgumā minēta iemesla];
11. [komersantam tiek ļauts vienpusēji mainīt preces īpašības bez iemesla];
12. [tiek paredzēts, ka cena tiek noteikta preces piegādes vai pakalpojuma sniegšanas brīdī, vai komersantam tiek piešķirtas tiesības palielināt cenu, nepiešķirot patērētājam iespēju atteikties no līguma];
13. [komersantam tiek piešķirtas ekskluzīvas tiesības interpretēt līguma noteikumus];
14. *tiek paredzēts, ka patērētājam ir jāizpilda savas saistības, lai gan komersants neizpilda savējās;*
15. *tiek paredzēts, ka komersants var nodot savas no līguma izrietošās tiesības un pienākumus bez patērētāja piekrišanas, ja šāda rīcība var samazināt patērētāja garantijas;*
16. [patērētājam tiek atņemta vai apgrūtināta iespēja celt prasību tiesā vai izmantot citus līdzekļus strīda atrisināšanai, nepamatoti tiek ierobežoti patērētājam pieejamie pierādījumi vai tam tiek noteikts pierādīšanas pienākums];
17. [tiek ierobežota komersanta atbildība par saistībām, ko uzņēmušies tā pārstāvji];
18. *patērētājam netiek piešķirta iespēja novērtēt līguma noslēgšanas ekonomiskās sekas;*

19. tiek noteikti līdzīgi nosacījumi.

143. pants. (ar 2019. gada Nr. 100 grozītajā redakcijā) (1) *Negodīgs noteikums ar patērētāju noslēgtā līgumā ir patērētājam nelabvēlīga vienošanās, kas pretēji pienākumam rīkoties labticīgi rada būtisku nelīdzsvarotību komersanta un patērētāja tiesībās un pienākumos, kuri izriet no līguma.*

(2) *Noteikums ir negodīgs, ja saskaņā ar to:*

1. [...] identisks formulējumam 143. panta 1. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
2. [...] identisks formulējumam 143. panta 2. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
3. [...] identisks formulējumam 143. panta 3. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
4. [...] identisks formulējumam 143. panta 4. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
5. [...] identisks formulējumam 143. panta 5. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
6. [...] identisks formulējumam 143. panta 6. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
7. [...] identisks formulējumam 143. panta 7. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
8. [...] identisks formulējumam 143. panta 8. punktā pirms grozījumiem, skat. iepriekš];
9. [tiek paredzēts, ka uz noteiktu laiku noslēgts līgums automātiski tiek pagarināts, ja patērētājs nepaziņo, ka vēlas to izbeigt];
10. [agrāk 9. punkts, skat. iepriekš];
11. [agrāk 10. punkts, skat. iepriekš];
12. [agrāk 11. punkts, skat. iepriekš];
13. [agrāk 12. punkts, skat. iepriekš];
14. [agrāk 13. punkts, skat. iepriekš];
15. [agrāk 14. punkts, skat. iepriekš];
16. [agrāk 15. punkts, skat. iepriekš];

17. [agrāk 16. punkts, skat. iepriekš];
18. [agrāk 17. punkts, skat. iepriekš];
19. [agrāk 18. punkts, skat. iepriekš];
20. [agrāk 19. punkts, skat. iepriekš].

144. pants. (1) [143. panta 2. punkta 7) apakšpunkts nav piemērojams, ja finanšu pakalpojumu sniedzējs saglabā tiesības pamatota iemesla gadījumā vienpusēji un bez iepriekšēja paziņojuma izbeigt līgumu.]

(2) [143. panta 2. punkta 11) apakšpunkts nav piemērojams noteikumiem, saskaņā ar kuriem: 1. finanšu pakalpojumu sniedzējs saglabā tiesības pamatos gadījumos bez iepriekšēja paziņojuma grozīt procentu likmi, kas ir jāmaksā patērētājam vai ir jāizmaksā patērētājam, vai citu ar finanšu pakalpojumiem saistītu izmaksu apmēru; 2. finanšu pakalpojumu sniedzējs saglabā tiesības vienpusēji grozīt beztermiņa līguma noteikumus]

(3) [143. panta 2. punkta 7), 11) un 13) apakšpunkts nav piemērojami: 1. tiesiskiem darījumiem ar vērtspapīriem, finanšu instrumentiem un citām precēm vai pakalpojumiem, kuru cena ir atkarīga no biržas kursa vai indeksa izmaiņām vai procentu likmes apmēra kapitāla tirgū; 2. līgumiem par ārvalstu valūtu pirkšanu vai pārdošanu]

(4) [143. panta 2. punkta 13) apakšpunkts nav piemērojams cenu indeksācijas noteikumiem]

145. pants. (1) *Ar patērētāju noslēgta līguma noteikuma negodīgumu novērtē uz līguma noslēgšanas brīdi, ņemot vērā to preču vai pakalpojumu raksturu, kas ir līguma priekšmets, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma noslēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem šī līguma vai cita līguma, no kā tas ir atkarīgs, noteikumiem.*

(2) *Noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas ne uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, ne arī uz cenas vai atlīdzības, no vienas puses, atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, no otras puses, ja šie noteikumi ir formulēti skaidrā un saprotamā valodā.*

146. pants. (1) *Negodīgi līgumu noteikumi nav spēkā, izņemot gadījumus, kad par tiem ir notikusi atsevišķa apspriešanās.*

(2) *līdz (4) [Šajās tiesību normās ir noteikts, kad par noteikumiem ir notikusi atsevišķa apspriešanās un kā šis fakts ir jāpierāda.]*

(5) *Negodīgu noteikumu esamība patērētāju līgumā neizraisa tā spēkā neesamību, ja līgums var pastāvēt arī bez šiem noteikumiem.*

147. pants. (1) Līguma noteikumiem, kas tiek piedāvāti patērētājiem, ir jābūt formulētiem skaidri un nepārprotami.

(2) Ja pastāv šaubas par kāda konkrēta noteikuma nozīmi, ir piemērojama interpretācija, kas ir labvēlīga patērētājam.

[..]

147.a pants. (1) Noslēdzot līgumu ar patērētāju, iekļautie Vispārējie darījumu noteikumi patērētājam ir saistoši tikai tad, ja tie tam ir tikuši izsniegti un tas tiem ir piekritis.

(2) Patērētāja piekrišana Vispārējiem darījumu noteikumiem ir jāapliecina ar parakstu.

(3) līdz (5) [Šajās tiesību normās ir noteikta kārtība, kā pierāda komersanta parakstīta Vispārējo darījumu noteikumu eksemplāra izsniegšanu patērētājam un tā attiecīgo piekrišanu].

147.b pants. (1) Komersantam pa patērētāja norādīto tālruna numuru, elektronisko pastu vai uz korespondences adresi ir jāinformē patērētājs par jebkādiem grozījumiem līgumā iekļautajos Vispārējos darījumu noteikumos septiņu dienu laikā no grozījumu datuma.

(2) līdz (5) [Cita pušu rīcība Vispārējo darījumu noteikumu grozījumu gadījumā]

148. pants. (1) Patērētāju tiesību aizsardzības komisija:

1. līdz 4. [Patērētāju tiesību aizsardzības komisijas pilnvaras gadījumos, kad iepriekš formulētos standartlīgumos ir iekļauti negodīgi noteikumi]

(2) līdz (4) [Patērētāju tiesību aizsardzības komisijas pilnvaras gadījumos, kad iepriekš formulētos standartlīgumos ir iekļauti negodīgi noteikumi]

5. Interpretācijas spriedums Nr. 4, ko pasludinājusi *Varhoven kasatsionen sad* [Augstākā kasācijas tiesa], *OSGTK* [Civillietu un komerclietu nodaļu apvienotā komiteja], 2014. gada 18. jūnijs, 2.b. punkts. Šī tiesa nosprieda: “Saskaņā ar GPK 410. panta 1. punkta tiešo noteikumu pieteikumam ir jāatbilst GPK 127. panta 1. punkta prasībām, proti, tajā ir jābūt norādītiem apsvērumiem par apstākļiem, no kuriem izriet prasījums. Šajā ziņā prasījuma pamata un summas precīza norādīšana ir nosacījums, ka pieteikums ir likumīgs kā pamats maksājuma rīkojuma izdošanai. Ja pieteikumā nav pietiekami precīzi norādīts tā tiesiskais pamats, tas ir jānoraida; tiesa, kas lemj par maksājuma rīkojuma izdošanu, nedrīkst secināt tiesisko pamatu no pieteikumam pievienotajiem dokumentiem. Pamatojumam tiek norādīts, ka GPK 410. pantā paredzētajā maksājuma rīkojuma procedūrā tiesa neiegūst pierādījumus (procedūras mērķis nav konstatēt pašu prasījumu, bet tikai pārbaudīt, vai tas ir apstrīdams) un ka līdz ar to no pieteikuma pielikumiem nav jāizdara secinājumi par prasījuma pastāvēšanu vai tā

juridisko pamatu. Tomēr GPK 417. pantā paredzētajā gadījumā, kad tiesa lemj, pamatojoties uz pieteicēja iesniegto dokumentu, ir pieļaujams konstatēt tiesisko pamatu un prasījuma no šā dokumenta priekšmetu, jo likuma izpratnē tas ir obligāti jāpievieno pieteikumam, uz kura pamata tiek izdots izpildu raksts, turklāt izdošanas nosacījums ir izpildāma prasījuma pastāvēšana, kas tiek pierādīta tieši ar šo dokumentu.”

6. Sofijiski gradski sad (Sofijas pilsētas tiesa, turpmāk tekstā – “SGS”) nepārsūdzami nolēmumi līdzīgās lietās: 2020. gada 30. jūnija lēmums, 2020. gada 27. novembra lēmums un citi lēmumi. Tiesvedībā par *Profi Kredit Bulgaria EOOD* sūdzību saistībā ar to, ka ticis noraidīts pieteikums izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *GPK 410.* pantu saistībā ar prasījumiem, kas izriet no patēriņa kredītīguma, kurā ir ietverts noteikums par “atlīdzību par papildu pakalpojumu paketes pirkumu”, šī tiesa konstatēja, ka šis noteikums nav spēkā saskaņā ar *ZPK 10.a* panta 2. punktu un *19. panta 4. punktu*. Pēc tam *SGS* nosprieda, ka *ZZD 76. panta 2. punkta* noteikums ir piemērojams summām, ko parādnieks samaksājis it īpaši, lai apmierinātu noteikumu negodīguma dēļ spēkā neesošus prasījumus.

Īss faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Lietas pamatā ir saskaņā ar Bulgārijas tiesībām dibinātas sabiedrības *Profi Kredit Bulgaria EOOD* (turpmāk tekstā – “*Profi Kredit*”) 2020. gada 21. oktobra pieteikums izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *GPK 410.* pantu saistībā ar naudas prasījumu pret parādnieku T.I.T., Bulgārijas pilsoni, par kopējo summu 5218,69 levu (BGN) (aptuveni 2609 EUR) apmērā, ko veido pamatsumma 2035,34 BGN apmērā, līgumiskie procenti par laiku no 2020. gada 11. jūlija līdz 11. augustam 1160,46 BGN apmērā, atlīdzība par papildu pakalpojumu paketes pirkumu 1765,61 BGN apmērā, nokavējuma procenti par laiku no 2018. gada 12. aprīļa līdz 2020. gada 11. augustam 212,17 BGN apmērā, kā arī nokavējuma procenti par laiku no 2020. gada 11. augusta līdz 19. oktobrim 45,11 BGN apmērā.
- 2 Savā pieteikumā *Profi Kredit* norādīja, ka izvirzītie prasījumi izriet no patēriņa kredītīguma, kuru puses bija noslēgušas 2017. gada 29. decembrī un kurš ir pievienots pieteikumam. Parādnieks esot veicis vienpadsmit atmaksājumus un esot nokavējis maksājumus. Pēc tam 2020. gada 11. augustā esot ticis pieņemts lēmums par kredīta pirmstermiņa atmaksu; patērētājs par to esot ticis informēts.
- 3 Ar 2020. gada 9. novembra rīkojumu tiesa – ņemot vērā savu pienākumu, kas izriet no *GPK 411. panta 2. punkta 3) apakšpunkta*, un Tiesas judikatūrā noteikto pienākumu pēc savas iniciatīvas pārbaudīt noteikuma negodīgumu, ja tam ir šim nolūkam nepieciešamais faktiskais pamats (C-147/16; C-243/08) – nosprieda, ka no lietā iesniegtajiem dokumentiem var secināt noteikumu par papildu pakalpojumu paketi negodīgumu. Tā konstatēja, ka līgumiskās attiecības starp pusēm konkrētajā gadījumā ir patēriņa kredītīgums saskaņā ar *ZPK 9. panta*

1. punktu un ka līdz ar to ir piemērojamas *ZPK* un attiecīgi *ZZP* normas. Pēc būtības tiesa nosprieda, ka līguma V punktā saskaņotā papildu pakalpojumu pakete, par kuru tika noslēgts atsevišķs nolīgums, [...] ietver atlīdzības samaksu 2292,48 BGN apmērā, turklāt par šo cenu sniedzamie pakalpojumi nav izsmēloši uzskaitīti, kā tas tiek prasīts *ZPK* imperatīvajās normās. Tāpat pretēji *ZPK* 10.a panta 4. punktam atsevišķi neesot norādītas pakalpojumu cenas, tostarp nolīgumā. Turklāt atlīdzība esot jāsamaksā priekšlaikus, proti, tā esot jāmaksā tikai par pakalpojumu “iespējamu sniegšanu” neatkarīgi no tā, vai līguma darbības laikā tiks izmantots kāds no pakalpojumiem. Nolīguma ievaddaļā esot norādīts, ka tiesības uz atlīdzību par norādīto papildu pakalpojumu sniegšanu rodas parakstīšanas brīdī, turklāt tās pastāv pilnā apmērā, pat ja netiek izmantots neviens no pakalpojumiem. Atbilstoši pievienotajam maksājumu grafikam parādniekam 36 mēnešus esot jāmaksā par kaut ko, ko tas neizmanto. Iesniedzējtiesa atsauca uz Tiesas 2020. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-686/19 par jēdzienu “kredīta kopējās izmaksas patērētājam” Direktīvas 2008/48/EK 3. panta g) punktā. Iesniedzējtiesas skatījumā var runāt par strīdīgā nolīguma negodīgumu par sliktu patērētājam konkrētajā lietā piemērojamā *ZZP* 143. panta izpratnē, jo šis nolīgums radot ievērojamu un nepamatotu nelīdzsvarotību komersanta un patērētāja tiesībās un pienākumos, kuri izriet no līguma, un tāpēc daļā, kas attiecas uz atlīdzību par papildu pakalpojumu paketes pirkumu 1765,61 BGN apmērā, pieteikums esot jānoraida.
- 4 Tālāk, ņemot vērā pieteicējas norādi, ka parādnieks ir veicis vienpadsmit maksājumus, un prasīto summu apmēru, tiesa nosprieda, ka parādnieks kopsummā ir samaksājis 1988,69 BGN, un ar šo summu ir jāsedz atlīdzības procenti un pēc tam pamatsumma, kas atbilst *ZZD* 76. panta 2. punktā formulētajai secībai. Ņemot vērā pieteikumā norādīto summu apmēru, esot jākonstatē, ka šīs summas tika ieskaitītas arī izvirzītajos prasījumos par papildu pakalpojumu paketi, lai gan ar tām būtu jābūt segtiem turpmākiem kredīta atmaksas maksājumiem. Tādējādi ar šiem maksājumiem atbilstoši *ZZD* 76. panta 2. punktam attiecībā uz pamatsummu ir samaksāti 16 pilni maksājumi un daļēji 17. maksājums (kura termiņš beidzās 2019. gada 11. jūnijā) un attiecībā uz procentiem – 17 pilni maksājumi. Tādējādi esot samaksāti procenti 1206,06 BGN apmērā, kā arī pamatsumma 782,63 BGN apmērā, kā rezultātā saglabājas pamatsumma 1617,37 BGN apmērā un procenti 609,9 BGN apmērā. Par nokavējuma procentiem, kas tiek prasīti par laiku no 2018. gada 12. aprīļa līdz 2020. gada 19. oktobrim (kopumā 257,28 BGN apmērā), tiesa nosprieda, ka tie ir pamatoti attiecībā uz laiku no 2019. gada 11. jūnija (ņemot vērā maksājumu ieskaitīšanu turpmākajos maksājumos saskaņā ar *ZZD* 76. panta 2. punktu) līdz 2020. gada 19. oktobrim; saskaņā ar *GPK* 162. pantu to summu tiesa noteica 204,53 BGN apmērā; attiecībā uz to pārsniedzšo starpību, salīdzinot ar 257,28 BGN (proti, 52,75 BGN), pieteikums esot jānoraida. Ar šādu pamatojumu šī tiesa, pamatojoties uz *GPK* 411. panta 2. punkta 3) apakšpunktu, daļēji noraidīja *Profi Kredit* 2020. gada 21. oktobrī iesniegto pieteikumu izdot maksājuma rīkojumu.
- 5 Ar 2020. gada 9. novembra maksājuma rīkojumu *Sofiyski rayonon sad* šajā datumā rīkotajā slēgtā sagatavošanas sēdē konstatēja, ka nosacījumi šā pieteikuma

apmierināšanai ir izpildīti arī, pamatojoties uz *GPK* 411. panta 3. punktu, un nolēma: parādniekam ir jāsamaksā kreditoram *Profi Kredit* 1617,37 BGN, un šī summa tiek sadalīta šādi: pamatsumma saskaņā ar 2017. gada 29. decembra patēriņa kredītlīgumu, pieskaitot likumiskos procentus no 2020. gada 21. oktobra līdz prasījuma atmaksai, atlīdzības procenti 609,90 BGN apmērā par laiku no 2019. gada 11. jūlija līdz 2020. gada 11. augustam, kompensācija par maksājumu nokavējumu likumisko procentu 204,53 BGN apmērā par laiku no 2019. gada 11. jūnija līdz 2020. gada 19. oktobrim, kā arī tiesāšanās izdevumi par tiesas nodevām 48,63 BGN apmērā un par juridiskajām konsultācijām 23,30 BGN apmērā.

6. Pieteicēja *Profi Kredit* par *SRS* 2020. gada 9. novembra rīkojumu cēla prasību *SGS (Sofijski gradski sad, Sofijas pilsētas tiesa)*. Ar 2021. gada 16. februāra lēmumu šī tiesa nosprieda, ka tiesai ir jānoraida pieteikums izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *GPK* 411. panta 2. punkta 3) apakšpunktu, ja pieteikums ir pamatots ar negodīgu noteikumu, kas ietverts ar patērētāju noslēgtā līgumā, vai ja šajā ziņā pastāv pamatotas aizdomas. Sūdzības iesniedzējas iebildumu, ka pirmās instances tiesai nav pilnvaru pārbaudīt līguma noteikumu spēkā esamību, apelācijas instances tiesa atzina par nepamatotu, jo tiesa pēc savas ierosmes un bez parādnieka iebildumiem var konstatēt līguma noteikumu neatbilstību likumam vai labiem tikumiem; šis pienākums tai esot noteikts *GPK* 411. panta 2. punkta 2) apakšpunktā. Vēl viens arguments izrietot no Tiesas judikatūras, saskaņā ar kuru valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāpārbauda Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā ietilpstošo līguma noteikumu negodīgais raksturs un tādējādi ir jānovērš šis negodīgums. Pēc būtības apelācijas instances tiesa nosprieda, ka pastāv patēriņa kredītlīguma negodīgs noteikums, ar ko patērētājam tiek noteikts pienākums samaksāt atlīdzību kreditoram par papildu pakalpojumu sniegšanu.
7. Tālāk apelācijas instances tiesa nosprieda, ka pārējā daļā sūdzība ir pamatota, pamatojoties uz to, ka tiesai bija jāizdod maksājuma rīkojums saskaņā ar *GPK* 410. pantu, ja ir izpildīti *GPK* paredzētie nosacījumi [nosacījumu uzskaitījums]. Izņēmumi esot paredzēti *GPK* 411. panta 2. punkta 1)-5) apakšpunktā. Procedūras mērķis neesot konstatēt pašu prasījumu, bet tikai pārbaudīt, vai tas ir apstrīdams. Tāpēc izvirzītā prasījuma pastāvēšanas pārbaude neietilpstot tiesas kompetencē. Šis jautājums būtu jāatrisina tiesvedībā par prasību, ko kreditors ceļ saskaņā ar *GPK* 422. pantu, ja parādnieks izmanto savas tiesības iesniegt iebildumus saskaņā ar *GPK* 414. pantu. Apelācijas instances tiesa nosprieda, ka pirmās instances tiesas nolēmums par daļas no prasītās pamatsummas, kas izriet no patēriņa kredītlīgumu, atlīdzības procentiem un nokavējuma procentiem noraidīšanu, pamatojoties uz noteikuma par papildu pakalpojumu paketi spēkā neesamību un parādnieka veiktajiem un saskaņā ar *ZZD* 76. panta 2. punktu ieskaitītajiem maksājumiem, nav pareizs, jo tā pārsniedza savas pārbaudes pilnvaras, izdodot maksājuma rīkojumu. Pieteikumā esot pietiekami precizēti pamatsummas un procentu samaksas prasījumi gan pamatojuma, gan apmēra ziņā, un, ja nav izpildīti *GPK* 411. panta 2. punkta 1)-3) apakšpunkta nosacījumi, tad esot izpildīti *GPK* 410. panta nosacījumi maksājuma rīkojuma izdošanai. Tas, vai samaksas pienākums pastāv pilnā apjomā, esot jāpārbauda iespējamās vēlākas prasības par

fakta konstatēšanu ietvaros atbilstoši *GPK 422. pantam*. [*Summu atkārtota norādīšana*]

- 8 Ņemot vērā šos apsvērumus, *SGS* apstiprināja *SRS* 2020. gada 9. novembra rīkojumu daļā, kurā tika noraidīts *Profi Kredit* pieteikums par summu 1765,61 BGN apmērā, ko veido atlīdzība par papildu pakalpojumu paketi. Pārējā daļā rīkojums tika atcelts un tika nospriests: “*Ir jāizdod maksājuma rīkojums saskaņā ar GPK 410. pantu par labu Profi Kredit Bulgaria pret parādnieku par summu 417,97 BGN apmērā (pilnas prasītās pamatsummas 2035,34 BGN apmērā, kas izriet no 2020. gada 29. decembra patēriņa kredītīguma, un jau piespriestās summas 1617,37 BGN apmērā starpība), summu 550,56 BGN apmērā (visu prasīto atlīdzības procentu par laiku no 2019. gada 11. jūlija līdz 2020. gada 11. augustam 1160,46 BGN apmērā un jau piespriestās summas 609,90 BGN apmērā starpība) un summu 52,75 BGN apmērā (prasīto visu nokavējuma procentu par laiku no 2018. gada 12. aprīļa līdz 2020. gada 19. oktobrim 257,28 BGN apmērā un jau piespriestās summas 204,53 BGN apmērā par laiku no 2019. gada 11. jūnija līdz 2020. gada 19. oktobrim starpība), pieskaitot likumiskos procentus par pamatsummu no 2020. gada 21. oktobra līdz pilnīgas samaksas brīdim, kā arī papildu izmaksas 96,38 BGN apmērā par samaksāto tiesas nodevu un juridiskā konsultanta atlīdzību*”. Ar šo lēmumu, kas nav pārsūdzams, apelācijas instances tiesa nosūtīja lietu atpakaļ *SRS*, nosakot, ka ir jāizdod šim lēmumam atbilstošs maksājuma rīkojums.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 9 Pieteicēja lūdz izdot maksājuma rīkojumu saistībā ar naudas prasījumu, kas izriet no patēriņa kredītīguma. Tā kā maksājuma rīkojuma procedūra līdz maksājuma rīkojuma izdošanai notiek vienpusēji, parādnieks – patērētājs – nav iesniedzis savus apsvērumus. Tiesas instanču, kas izskata lietu, sniegtais pamatojums daļēji ir atšķirīgs, vispirms attiecībā uz patērētāju tiesību aizsardzības apjomu un, precīzāk, attiecībā uz jautājumu, kā tiesai ir jāizpilda savs pienākums nepiemērot negodīgu noteikumu sekas.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 No šīs lietas apstākļiem ir jāsecina turpmāk minētais. Ir iesniegts pieteikums izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *GPK 410. pantu*. Saskaņā ar valsts tiesībām līdz rīkojuma pieņemšanai šī procedūra notiek vienpusēji. Iesniegtais pieteikums ir vērsts uz maksājuma rīkojuma izdošanu (tiesas rīkojums, ar kuru tiesa piespiež parādniekam samaksāt pieteikuma iesniedzējam tiesas atzītos prasījumus) saistībā ar prasījumiem, kuri izriet no patēriņa kredītīguma. Visas lietu izskatošās tiesas ir izteikušas pamatotas aizdomas, ka daļa no prasījumiem ir balstīti uz negodīgiem noteikumiem, kas palielina no kredīta izrietošo prasījumu vērtību. Pieteicēja norāda, ka parādnieks (patērētājs) ir veicis maksājumus, kas tostarp tika izmantoti, lai segtu prasījumus, kuri izriet no negodīgajiem noteikumiem.

- 11 Ja – kā *SGS* ir atzinusi citos spriedumos – maksājumi, kas izriet no negodīgiem noteikumiem, saskaņā ar *ZPK* 19. panta 6. punktu būtu jāieskaita nesamaksātajās kredītlīguma sastāvdaļās (pamatsumma un procenti), proti, ja pēc savas ierosmes būtu jāveic ieskaits, ja līguma noteikums, saskaņā ar kuru patērētājs ir veicis maksājumu, tiek atzīts par negodīgu, tad, tiesai izdodot maksājuma rīkojumu, nebūtu nepieciešams, lai patērētājs iesniegtu iebildumus saskaņā ar *GPK* 414. pantu vai lai notiktu tiesvedība, kurā tas var izmantot savas tiesības uz ieskaitu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsaucas uz Eiropas Savienības Tiesas sprieduma lietā C-243/08 rezolūīvās daļas 1. un 2. punktu.
- 12 Iesniedzējtiesas skatījumā ir svarīgi konstatēt, vai valsts tiesai – ja tai procedūrā bez patērētāja klātbūtnes rodas aizdomas, tā pārbauda līguma noteikuma negodīgumu un šajā ziņā ir nepieciešamais tiesiskais un faktiskais pamats – **pilnībā ir jāatsakās** izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *GPK* 410. pantu, vai arī tai **daļēji ir jāatsakās** to izdot attiecībā uz konkrēto līguma noteikumu, turklāt tā **pēc savas ierosmes** ņem vērā noteikuma negodīgā rakstura **sekas**, ja ir informācija par uz to balstītiem maksājumiem, un vai tiesai ir saistoši augstākas instances norādījumi, kura – lai gan ir atzinusi līguma noteikumu par negodīgu – liek izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *GPK* 410. pantu, būtībā neņemot vērā daļu no noteikuma negodīgā rakstura sekām. Šis pēdējais minētais elements ir saistīts ar patērētāju efektīvas tiesību aizsardzības garantiju, jo valsts tiesībās prasījumu ieskaits ir atļauts tikai subjektīvo tiesību īstenošanas gadījumā un tikai izņēmuma kārtā saskaņā ar *ZPK* 19. panta 6. punktu. Tādēļ, ja Direktīvas 93/13/EEK 6. panta 1. punktā tiesai ir noteikts pienākums procedūrā bez parādnieka klātbūtnes pēc savas ierosmes nepiemērot līguma noteikumu, pamatojoties uz aizdomām par tā negodīgumu, bet tai tiek noteikts pienākums nevis pilnībā, bet tikai daļēji atteikties pieņemt tiesas nolēmumu, ar kuru tiek norīkots veikt maksājumu, vai tad tiesai, ja ir informācija par uz negodīgu noteikumu balstītu maksājumu, pēc savas ierosmes ir jāņem vērā noteikuma negodīgā rakstura sekas, turklāt saskaņā ar valsts tiesībām ir atļauts atbilstoši piemērot *ZPK* 19. panta 6. punktu, lasot to kopā ar *ZZD* 76. panta 2. punktu, un tas ir arī darīts lietās ar līdzīgu situāciju, kas jau ir minētas iepriekš?
- 13 Lūgums sniegt interpretāciju ir nozīmīgs, jo līdzšinējā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra nesniedz atbildi uz konkrēti uzdotajiem jautājumiem. No pašreizējās un minētās Tiesas judikatūras skaidri neizriet, vai šī interpretācija ir piemērojama šiem jautājumiem. Tādēļ iesniedzējtiesas ieskatā ir jālūdz Tiesas lēmums par šeit formulētajiem prejudiciālajiem jautājumiem un, pamatojoties uz LESD 267. panta otro daļu, ir jāaptur tiesvedība pamatlietā.